

FÖRORD

VI ÄR EN GRUPP SJUKSKÖTERS KOR med specialutbildning i psykiatrisk vård, som har träffats regelbundet sedan vi arbetade som vårdlärare på 1960-talet. Gruppen bildades med syftet att få igång egen fortbildning, eftersom vi tyckte att sådan saknades. Den kom igång och den blev som synes mycket långvarig.

Nu är vi alla pensionärer, men gruppen fortsätter att träffas. Sedan några år tillbaka har vi diskuterat att vi borde skriva ner våra upplevelser och erfarenheter inom det psykiatriska vårdområdet. Sex av oss beslutade oss för att skriva. Vi ville skriva om hur det kom sig att vi valde att fördjupa oss inom den psykiatriska vården, och om de senare yrkesval vi har gjort.

Våra berättelser börjar med minnen från slutet av 1950-talet vid några mentalsjukhus såsom Sankt Lars sjukhus i Lund, Ulleråkers sjukhus i Uppsala, Sundby sjukhus i Strängnäs, Furunäs sjukhus i Piteå, Sätters sjukhus, samt Beckomberga sjukhus och Långbro sjukhus i Stockholm. Vi beskriver den hierarkiska vård som rådde när vi började vår yrkesbana och hur den tona- de bort. Vi har upplevt en tid då mentalsjukhusen stängdes och hur en öppen psykiatrisk vård växte fram med alternativa stöd- och boendeformer.

Under vår 50-åriga yrkesverksamhet har vi upplevt en dynamisk, turbulent utveckling inom den psykiatriska vården, där olika teorier, värderingar och ekonomi styr – och styr – såväl innehållet som organisationen av vården. Vi har varit med om

en tid då det rådde starka motsättningar mellan företrädare för naturvetenskapliga, psykodynamiska och socialpsykiatriska synsätt, men de har under tidens gång blivit alltmer integrerade kunskapsområden inom den psykiatriska vården.

Läroplanerna för sjuksköterskeutbildningen var under 1950- och 60-talen starkt medicinskt inriktade; under 1970-talet fick fler vetenskapliga inriktningar utrymme. På 1980-talet blev post-gymnasiala vårdutbildningar, där sjuksköterskeutbildningen ingick, landstingskommunala högskolor med krav på forskningsanknytning, senare statliga högskolor och universitet i slutet på 1990-talet.

Vår utbildning var erfarenhetsbaserad i lärlingssystem med modellinläring och metodböcker, som beskrev hur uppgiften skulle utföras. Under årtionden har utbildningen utvecklats för att studenterna ska få en vårdvetenskaplig kunskap, som ligger till grund för arbete inom vård såväl som för fortsatta studier inklusive forskarutbildning och verksamhet som lärare och forskare. Vi arbetade med vårdpedagogiska metoder med inriktning mot dialog, reflektion, kroppsspråk och kulturmedvetande både i klassrumssituationer och vid klinisknära handledning.

För oss sjuksköterskor och vårdlärare skedde en stor förändring – det känns som om vi har varit med om en lång resa.

Stockholm i juni 2019

Barbro Gustafsson

Lena Lundh

Ingrid Sandin

Louise Seimyr

Lillemor Sundström

Gunnel Svedberg

Utdrag ur *Psyksystrar berättar* © Exempla 2019